

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Een kleine tien dagen geleden speelde er iets in het nieuws rond een jong kamerlid, met de mooie achternaam: De *Hoop*, Habtamu de Hoop. Hij is kort na zijn geboorte vanuit Ethiopië geadopteerd, en opgegroeid in Friesland.

Toen hij zich in de Tweede Kamer sterk had gemaakt om geld te investeren in de bevordering van de Friese taal, reageerde televisiecommentator Johan Derksen dat Habtamu de Hoop geen recht had daarover te spreken, omdat hij ‘toch geen *Fries* is’.

Iemand reageerde op X zo: ‘Het is ook nooit goed. Je groeit op in Friesland, je spreekt Fries en je voelt je Fries, maar je mag je geen Fries noemen om je huidskleur.’

Maar ik vond de reactie van Habtamu de Hoop zélf nog veel sterker. Hij antwoordde op camera: ‘Nou Johan, ik ben Fries. Ik ben opgegroeid op een boerderij in Wommels. Opgevoed door twee Friese ouders, waar ik kaatste, voetbalde, trekker reed, schaatste, melk en stront schepte. Want ook de minder leuke klusjes horen erbij op een Friese boerderij. En nu ben ik Kamerlid, de jongste. Waar ik me inzet voor betaalbare woningen en het openbaar vervoer. Omdat ik het belangrijk vind om iets terug te doen voor alle kansen die ik kreeg’.

Wie is een Fries? Wie is een Nederlander, zou je kunnen vragen. En uiteindelijk en ten diepste: Wie-wat-hoe is een *mens*?

‘*Wie ben ik...*’ horen we Mozes vandaag zeggen, ‘wie ben ik om mijn volk uit slavernij te leiden?’

‘*Ik ben de goede herder*’ horen we Jezus bij Johannes zeggen.

‘*Ik ben met jou*’, zegt de Eeuwige, ‘Ik zal er zijn zoals Ik ben’.

Maar: wat zégt dat allemaal? Hóe ben je dan iemand die iemand ís? Wat is dat voor een ‘naam’, voor een God: ‘Ik ben die ik ben’? Hoe pretentius of zelfs wat verwaten klinken de ‘Ik ben-uitspraken’ van Jezus ons niet in de oren? ‘Ik ben de goede herder’ gaat dan nog, maar ‘ik ben de weg, de waarheid en het leven’, dat vinden we nogal wat.

Laten we bij Mozes beginnen. Wie ís híj aan het begin van het verhaal? Het lijkt me toe dat hij zich dat zélf ook wel eens liep af te vragen. Want hij liep al veertig jaar langs de randen van de woestijn de schapen van schoonpapa van grassprietje naar grassprietje te dirigeren.

Terwijl hij toch opgegroeid was aan het hof van de farao van Egypte - naar het schijnt was hij een Hebreeuwse vondeling, over wie de dochter van de farao zich had ontfermd.

Desalniettemin had hij een scherp oog voor recht en onrecht en toen hij op een dag een Egyptische slavendrijver één van zijn Hebreeuwse landgenoten zag afranselen, sloeg hij de Egyptenaar dood en verborg hem onder het zand.

Niet veel later, een zelfde situatie: maar nu sloeg de ene Hebreeuwse slaaf een andere. Als Mozes wil ingrijpen bijt die hem toe: ‘Wie ben jij? Een opzichter? Een rechter? En wie heeft jou dan aangesteld? Wou je me doodslaan zoals je die Egyptenaar hebt gedood?’

‘Ik ben dus een moordenaar’, moet Mozes zich hebben gerealiseerd, ‘ik heb op eigen gezag iemand gedood’. En hij vlucht naar Midian, aan de rand van de woestijn. Trouwt een vrouw en wordt herder van de kudde van schoonpapa.

Dat is hij dus: veelbelovend geboren, gered van een gruwelijke verdrinkingsdood - maar nu een vluchteling, een simpele herder met een strafblad, een moordenaar. Commentatoren als Johan Derksen en velen met hem weten wel raad met zulke vluchtelingen.

Maar voor Mozes - en zovelen als hij - zélf is het een onzekere zoektocht. Kies maar. Kies maar wie je bent. Dat is nog niet zo eenvoudig om dat zelf te doen.

In dát ‘zwerven’ - met wat schapen, door de woestijn - zoeken zonder houvast, zonder oriëntatiepunt, zonder zekerheid, treffen wij hem aan.

Bij een doornstruik, de ‘nederigste’, de onaanzienlijkste van alle struiken, zeggen de rabbijnen. Veel meer dan een ‘netelige situatie’ is zijn leven inderdaad niet, en ook zijn volk zit verstrikt in de doorns van een onwrikbare slavernij. Zoals de Oekraïners in de klauwen van Poetin.

Maar juist dáár ontvlamt een vuur dat metéén ook als een *stem* van zich laat horen - als was het al Pinksteren.

De doornstruik wordt *niet* door het vuur verteerd - is m.a.w. niet *voedsel* voor de vlam. Die haalt op de één of andere manier z’n brandstof - z’n ‘inspiratie’ - ergens ánders vandaan...

Dat *blijkt* ook als Mozes dichterbij komt. Dan spreekt uit het vuur een *stem*: ‘Pas op, de grond waarop je staat is heilig’.

Vindt U dat nou ook niet opmerkelijk, dat niet de doornstruik of het vuur ‘heilig’ is, maar de grond waar Mozes op staat? Is het misschien zo, dat de plek waar wij *zijn* - waar dan ook in ons leven - waar deze Stem ons aanspreekt en ook zal *roepen*, dáárdoor ‘heilig’ wordt? Ofwel: dat je om je heen gaat kijken naar waar je bént, woont, leeft - en dat je *die* plek in het licht en de warmte van dit vuur opnieuw gaat bezien, als heel bijzonder? Ja, onze eigen *omgeving*, ons gewone leven, kan een ‘heilige’ d.w.z. aan Gods goedheid en liefde toegewijde plaats zijn!

Dáár zal het over gaan: wie ben ik op de plek ‘waar ik gesteld ben’?

Maar nu eerst zal die stem zich aan Mozes voorstellen. En het resultaat zal zijn dat de identiteit van die *stem* ook Mózes maakt tot wie hij is en zal zijn.

Ten eerste zegt die stem: ‘Ik ben de God van je vader, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jacob.’ Dat is niét bedoeld als ‘lange achternaam’. De stem noemt de namen - die hij dus ként - van de voorouders van Mozes. Dat verleent Mozes al een stukje identiteit. Ook voor ons is dat belangrijk, of de band met je ouders nou goed of minder goed is geweest: je hoort in die rij, dat maakt je tot wie je bent. ‘Dat maakt ook *Mij tot wie ik ben*’, impliceert de stem. ‘Ik ben een God die zij aanriepen, op wie ze gingen *hopen, geloven en liefhebben*.

De Joodse filosoof Abraham Joschua Heschel zei ook iets cruciaals over deze manier van zich voorstellen door die stem, hij schrijft: “Abraham, Izak en Jacob zijn geen principes, ideeën of abstracte waarden die begrepen moeten worden, maar levens die voortgezet moeten worden”.

De stem wil dus vóóder met deze levens *in* de levens van de kinderen van deze namen. Van die Hebreeuwse slaven. En zelfs ook van de vluchteling met een strafblad, Mozes.

Maar: er is nóg iets nodig, wezenlijk, bij de introductie van je identiteit. Of beter: er is méér nodig, dan een naam, een titel of een definitie. Er is nodig dat je kenbaar maakt wat jij doet, betekent. *Hoe* je er *bent* in jouw ‘heilige’ omgeving, mét anderen - vooral dát: mét anderen!

En dan zegt de stem: ‘Ik *zie* mijn volk, hun ellende, ik *hoor* hun noodkreten, ik *kén* hun lijden’. We hoeven dus niet eerst allerlei ‘algemene’ dingen te weten over ‘god’ en ‘godsdiens’ om deze stem als ‘God’ te herkennen. Nee, *hij* introduceert zich als God door te zeggen dat ellende *gezien*, noodkreten *gehoord* en lijden *gekend* kan worden. En dat dat met ‘God’ te maken heeft, dat hij dáár *is*, dat hij precies dáárin *gebeurt!* Of nog sterker: dat Gód dat *zien* van ellende, dat *horen* van nood en dat *kennen* van lijden *‘is’!!*

En nóg is het voorstellen dan niet klaar. ‘Want’, zegt God, ‘*Ík* ben het die het lijden ziet, hoort en kén en *ik stuur jóú* om er iets aan te doen’. Waarmee God dus ook de stem in ons - in onze oren, in ons geweten of hart - wil zijn.

En zó ontvangt Mozes - en ieder, ook van ons, die deze stem hoort - zijn of haar identiteit, ‘wie hij of zij is en zijn zal’.

Gods naam ‘Ik Ben’ is in Mozes aanwezig. Als Mozes straks bij het volk en ook bij farao de naam van deze God moet noemen, dan zal hij zeggen: ‘Ik Ben’. Maar de werkelijke - bloedserieuze - grap daarvan is, dat hij dan zélf zegt: ‘Ik Ben’. ‘Hier ben ik’. Of: ‘Hier sta ik, ik kan niet anders’. Levinas zei ooit wat God met onze identiteit doet: ‘Jij die mij ik maakt’. En Augustinus: ‘Gods liefde is: “Ik wil dat jij bent”’.

Gods verschijning, Gods identiteit is ónze *roeping*. Niet een natuurverschijnsel om naar te kijken. Niet een sensatie om je aan te vergapen, geen storm, geen aardbeving, geen vuur. Maar een stem die roept. Roept om ons te betrekken bij zijn liefde, compassie en gerechtigheid, bij wie Hij *is*. Zoals Mozes nu de Mozes mag worden die zijn volk zal uitleiden uit Egypte.

‘Ik ben de goede herder’ zegt Jezus. Gek dat wij het altijd over de ‘Ik ben-uitspraken’ van Jezus hebben, terwijl het veeleer ‘Ik *doe*-uitspraken zijn’. Want hij zegt er meteen achteraan: ‘ik ben de *goede* herder, de *goede* herder die zijn leven inzet voor de schapen’.

‘De schapen’ staan voor al diegenen die aan *zijn* - maar ook aan ónze - hoede worden toevertrouwd. Al die mensen die aandacht, betrokkenheid en zorg nodig hebben. Dat anderen voor ze opkomen. Hen niet in de steek laten of laten vallen. Herder zijn is: ‘Ik ben er voor jou’ zeggen *en dóen*.

Dat Jezus zich in de vergelijking áfzet juist tegen *huurlingen* had hij niet beter kunnen zeggen. Want dáár zit álles in waardoor een samenleving zo kil en onverschillig wordt. Niet ‘de heilige grond’ in het licht en de wármte van het vuur en de stem van God kan zijn.

Waar zorg enkel *betaalde* zorg is en de rekening en de risico’s bij de ‘schapen’ worden gelegd.

‘Ik kén de mijnen’, zegt Jezus, en ook hier wil dat zeggen: hij kent ze, *wil* ze kennen, zoals God ze kent: mensen met hun pijn en verdriet, hun zorgen en angsten *kunnen* gezien, gehoord en gekend worden. Daar, zegt Jezus wil ik *zijn*. *Ik* wil kunnen zeggen: Ik ben met jullie, ik ben jullie goede herder. Hij wil dit in persoon wáár laten zijn, met inzet van zijn léven werkelijkheid laten worden.

Wie ben ik? Wie zijn wij? Het antwoord ligt in de roeping. In het uitspreken en het doen van: Ík zie, ik hoor, ik ken jouw pijn en ik daal af en kom naar je toe en haal je óp uit die put’.

Kijk, dat vond ik nou het aardige van de reactie van Habtamu de Hoop: dat hij het niet over ‘identiteit’ had of ging terugschelden. Hij zei wie hij ís en dat ligt in wat hij deed en doet: kaatsen, voetballen, trekker rijden, schaatsen, melken, stront scheppen *en* je inzetten voor betaalbare woningen en het openbaar vervoer. Iets terug doen voor alle kansen die je krijgt.

Er zijn, je inzetten, mét en voor anderen. Dát is antwoorden op de door Gods stem opgeroepen vraag: ‘Wie ben ik?’

Moge het zo zijn - Amen.